

Quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho học sinh lớp 2 ở trường tiểu học

Trần Thị Diệu Minh*

*Học viên Cao học – Trường Đại học Trà Vinh

Received: 12/8/2024; Accepted: 22/8/2024; Published: 4/9/2024

Abstract: From research results on managing life skills education activities for 2nd grade students at elementary schools; This article presents some theoretical issues about the results of the research on the above issue.

Keywords: Managing life skills education activities, 2nd grade students

1. Mở đầu

Trong điều 2 Luật Giáo dục năm 2019 được Quốc hội khóa XIV, ngày 14 tháng 6 năm 2019 đã xác định: “Mục tiêu giáo dục nhằm phát triển toàn diện con người Việt Nam có đạo đức, tri thức, văn hóa, sức khỏe, thẩm mỹ và nghề nghiệp; có phẩm chất, năng lực và ý thức công dân; có lòng yêu nước, tinh thần dân tộc, trung thành với lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; phát huy tiềm năng, khả năng sáng tạo của mỗi cá nhân; nâng cao dân trí, phát triển nguồn nhân lực, bồi dưỡng nhân tài, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng, bảo vệ tổ quốc và hội nhập quốc tế”. Theo thông tư 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ GD&ĐT thì “Chương trình GDPT cụ thể hoá mục tiêu GDPT, giúp HS làm chủ kiến thức phổ thông, biết vận dụng hiệu quả kiến thức, kỹ năng đã học vào đời sống và tự học suốt đời, có định hướng lựa chọn nghề nghiệp phù hợp, biết xây dựng và phát triển hài hoà các mối quan hệ xã hội, có cá tính, nhân cách và đời sống tâm hồn phong phú, nhờ đó có được cuộc sống có ý nghĩa và đóng góp tích cực vào sự phát triển của đất nước và nhân loại. Chương trình giáo dục tiểu học giúp HS hình thành và phát triển những yếu tố căn bản đặt nền móng cho sự phát triển hài hoà về thể chất và tinh thần, phẩm chất và năng lực; định hướng chính vào giáo dục về giá trị bản thân, gia đình, cộng đồng và những thói quen, nề nếp cần thiết trong học tập và sinh hoạt”.

Trong thời gian qua, mặc dù việc quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống (GDKNS) cho HS (HS) tại các trường tiểu học đã có đóng góp đáng kể trong việc thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện cho HS. Nhà trường đã quan tâm đầu tư trang thiết bị, cơ sở vật chất để phục vụ cho việc tổ chức giảng dạy môn học Hoạt động trải nghiệm. Tuy nhiên, trong thực tế quản lý hoạt động này vẫn còn bất cập, hiệu quả chưa cao,

HS chưa thực sự có được sân chơi bổ ích để bộc lộ hết khả năng, năng lực của mình. Quản lý hoạt động GDKNS cho HS; nhất là lớp 2 của hiệu trưởng còn bất cập, chưa đảm bảo yêu cầu phát triển giáo dục toàn diện theo mục tiêu chung của giáo dục. Vì vậy nghiên cứu quản lý hoạt động GDKNS cho HS lớp 2 tại Trường Tiểu học là vấn đề cần thiết hiện nay

2. Nội dung Nghiên cứu

2.1. Giáo dục kỹ năng sống cho HS tiểu học

HS tiểu học có độ tuổi từ 6 đến 11 tuổi (trừ những HS được phép học sớm và có lưu ban) trong đó, 7, 8 tuổi học lớp 2. Đây là giai đoạn HS bắt đầu tham gia vào hoạt động học tập mang tính xã hội hóa mạnh mẽ để tiếp nhận hệ thống tri thức khoa học của loài người. Theo đó, cho thấy từ khi ra đời đến khi bắt đầu đi học tiểu học và đến lớp 2, môi trường sống xung quanh góp phần tạo nên những thành tựu phát triển tâm lý, nhận thức nhất định ở HS. Sự kết hợp của những thành tựu đó đã làm nên những đặc điểm tâm lý của HS ở độ tuổi, dễ thích nghi và tiếp nhận cái mới; tuy vậy sự tập trung chưa ổn định. Các em có khả năng nhớ nhanh nhưng cũng dễ quên, tư duy của HS lớp 2 nhìn chung vẫn là tư duy cụ thể, dựa vào những đặc điểm trực quan của đối tượng và hiện tượng cụ thể, thường có nhiều nét tính cách tốt như hồn nhiên, ham hiểu biết, lòng thương người, lòng vị tha.

Việc hiểu được đặc điểm thể chất, nhận thức, cảm xúc của HS lớp 2 sẽ giúp GV có những cách giáo dục phù hợp; nhờ đó hoạt động giáo dục KNS đạt hiệu quả hơn.

Với điểm đặc biệt của giai đoạn 7,8 tuổi; HS chuyển từ hoạt động vui chơi là chủ yếu sang hình thành và phát triển hoạt động học tập; nhận thức chuyển dần từ cảm tính sang lí tính. Tìm hiểu sự phát triển nhận thức của HS là việc làm cần thiết và hữu ích để vận dụng chúng trong quá trình GDKNS cho các em.

Như vậy, việc hiểu tâm lí HS lớp 2 giữ vai trò quan trọng trong quá trình GDKNS. Do đó giáo viên tiểu học cần nắm thật vững những đặc điểm đối tượng HS mình dạy, để dựa vào đó giáo viên có thể lựa chọn phương pháp, phương tiện và hình thức tổ chức GDKNS phù hợp, đạt hiệu quả cao.

2.2. Tầm quan trọng của quản lý hoạt động GDKNS cho HS lớp 2

Theo tác giả kỹ năng sống giữ vai trò rất quan trọng trong việc phát triển toàn diện cho mỗi con người nói chung và cho các em HS nói riêng. “Giáo dục KNS giúp trẻ biết những kiến thức được học thành thái độ, giá trị, thói quen lành mạnh, kỹ năng ứng phó và vượt qua những rủi ro. Giúp trẻ có được một cuộc sống an toàn, chất lượng và hạnh phúc trong một xã hội hiện đại với văn hóa đa dạng và nền kinh tế phát triển hội nhập” (UNESCO, 2000).

Vì vậy, để xác định được lý do cũng như tầm quan trọng của hoạt động GDKNS cho HS các trường tiểu học thì chúng ta cần phải trả lời cho được câu hỏi GDKNS cho HSTH để làm gì cũng như hoạt động GDKNS giúp được gì cho HSTH, khi đó, chúng ta sẽ thấy được tầm quan trọng của việc GDKNS cho HS trong nhà trường. Thông qua thực tế hoạt động GDKNS, tác giả nhận thấy việc GDKNS cho HSTH có ai trò quan trọng như:

Giúp HS có các kỹ năng ứng phó trước mọi tình huống;

Giúp HS hình thành những hành vi, thói quen lành mạnh, tích cực;

Giúp HS biết cách tôn trọng, đồng cảm, yêu thương mọi người;

Giúp HS thành công hơn trong học tập và cuộc sống;

Theo Thông tư 28/2020/TT-Bộ GD&ĐT quy định về Điều lệ Trường tiểu học quy định: Hiệu trưởng trường tiểu học là người chịu trách nhiệm tổ chức, quản lý các hoạt động và chất lượng giáo dục của nhà trường, điều này có nghĩa là hiệu trưởng cũng là một trong những chủ thể thực hiện hoạt động GDKNS cho HS; Hiệu trưởng có trách nhiệm lập kế hoạch, tổ chức, triển khai thực hiện việc GDKNS cho HS cũng như có trách nhiệm quản lý, kiểm tra hoạt động GDKNS của giáo viên nhà trường đối với HS theo kế hoạch đã ban hành.

2.4. Xây dựng kế hoạch quản lý hoạt động GDKNS cho HS lớp 2

Xây dựng kế hoạch GDKNS cho HS Tiểu học là việc làm quan trọng cần thiết trong công tác quản lý giáo dục. Đây là quá trình xác định những mục tiêu

và các biện pháp tốt nhất để thực hiện những mục tiêu đó.

Xây dựng kế hoạch GDKNS cho HS giúp người quản lí tư duy một cách một cách có hệ thống để tiên liệu các tình huống có thể xảy ra, phối hợp mọi nguồn lực trong và ngoài nhà trường để tổ chức việc GDKNS cho HS tiểu học hiệu quả, tập trung vào các mục tiêu và chính sách của Đảng, nhà nước, của ngành giáo dục trong việc tổ chức GDKNS cho HS, nắm vững những nhiệm vụ cơ bản của nhà trường trong việc GDKNS để phối hợp với các cán bộ giáo viên, nhân viên ứng phó và đối phó với những thay đổi của môi trường bên ngoài phát triển hữu hiệu các tiêu chuẩn kiểm tra.

Lập kế hoạch GDKNS cho HS TH là quá trình thiết lập:

Kế hoạch các mục tiêu, nội dung, hoạt động GDKNS;

Kế hoạch phương pháp, hình thức, trình tự thời gian tiến hành GDKNS

Kế hoạch tổ chức huy động các nguồn lực để triển khai hoạt động GDKNS ;

Kế hoạch chỉ đạo triển khai các kế hoạch hoạt động GDKNS ;

Kế hoạch thông qua các môn học, tổ chức các hoạt động trải nghiệm, chương trình giáo dục địa phương;

Lựa chọn nội dung, hình thức hoạt động đa dạng, thiết thực và phù hợp với hoạt động, tâm sinh lí HS lớp 2.

Xây dựng kế hoạch chi tiết, tuần, tháng, năm.

2.5. Tổ chức huy động các nguồn lực hoạt động GDKNS cho HS lớp 2 trong trường tiểu học

Tổ chức sắp xếp phân phối nguồn nhân lực tham gia hoạt động GDKNS một cách khoa học và hợp lí nhằm đạt được mục tiêu quản lí. Tổ chức bộ máy quản lí giáo dục và tổ chức hoạt động GDKNS đóng vai trò quan trọng trong việc thực hiện mục tiêu giáo dục của các trường TH. Vì vậy, nhà trường cần phải thành lập bộ phận chỉ đạo hoạt động GDKNS. Trong đó Hiệu trưởng nhà trường làm trưởng ban, các thành phần còn lại là thành viên. Ban có trách nhiệm tư vấn cho Hiệu trưởng trong việc xây dựng kế hoạch, triển khai chương trình, kiểm tra, đánh giá các hoạt động giáo dục kĩ năng sống trong nhà trường.

Hiệu trưởng cần đưa ra những quy định cụ thể huy động các nguồn lực, phù hợp với điều kiện của nhà trường, địa phương để công tác giáo dục kĩ năng sống đạt hiệu quả cao. Bao gồm:

Thành lập ban chỉ đạo GDKNS cho HS toàn trường;

Tổ chức bố trí huy động nhân lực cho công tác giáo dục kỹ năng sống cho HS một cách hợp lý;

Tổ chức phối hợp của GV chủ nhiệm lớp với Tổ chức Đội trong GDKNS cho HS

Tổ chức công tác phối hợp của GV chủ nhiệm lớp với cha mẹ HS tiểu học .

Tổ chức huy động các nguồn lực khác ở trong và ngoài nhà trường.

2.6. Chỉ đạo nội dung, phương pháp, hình thức hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho HS lớp 2

Hoạt động GDKNS cho HS lớp 2 là một quá trình bao gồm nhiều thành tố như mục tiêu, nội dung chương trình, phương pháp, hình thức chỉ đạo, hoạt động của GV và HS, đánh giá kết quả GDKNS . Vì vậy, chỉ đạo và triển khai các hoạt động GDKNS cho HS lớp 2 thực chất là quản lý các thành tố trên nhằm đạt được mục tiêu GDKNS cho HS, cụ thể:

+ Nội dung GDKNS cho HS lớp 2 có thể có các nội dung chính sau:

- Kỹ năng giao tiếp ứng xử của HS với mọi người xung quanh

- Kỹ năng giải quyết tình huống có vấn đề

- Kỹ năng tự học tập, tự rèn luyện bản thân

- Kỹ năng làm việc nhóm

- Kỹ năng tự kiểm soát cảm xúc và điều chỉnh hành vi

+ Về phương pháp, hình thức GDKNS cho HS lớp 2, có thể áp dụng:

- Chỉ đạo phương pháp, hình thức tích hợp nội dung GDKNS trong một số môn học có tiềm năng

- Chỉ đạo thực hiện phương pháp, hình thức hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho HS lớp 2 thông qua tích hợp hoạt động dạy học các môn học ở lớp 2;

- Chỉ đạo thực hiện phương pháp, hình thức hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho HS lớp 2 thông qua nội dung chương trình giáo dục địa phương lớp 2;

- Chỉ đạo thực hiện phương pháp, hình thức hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho HS lớp 2 thông qua nội dung hoạt động trải nghiệm lớp 2;

- Chỉ đạo hình thức GDKNS cho HS lớp 2 vào các buổi lao động, sinh hoạt tập thể;

- Chỉ đạo hình thức GDKNS cho HS lớp 2 vào các buổi sinh hoạt dưới cờ, các lễ hội trong trường;

- Chỉ đạo hình thức GDKNS cho HS lớp 2 vào các buổi sinh hoạt lớp;

- Chỉ đạo sử dụng nhóm phương pháp: Thuyết trình, dự án, đàm thoại, kể chuyện, nêu gương, giải quyết vấn đề, khám phá, nghiên cứu tình huống, thảo luận nhóm;

- Nhóm phương pháp hình thành kỹ năng: Làm

mẫu, tạo tình huống, trò chơi đóng vai, tập luyện,...

2.7. Kiểm tra, đánh giá hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho HS lớp 2

Kế hoạch kiểm tra việc thực hiện hoạt động GDKNS cho HS lớp 2 phải xác định rõ:

- Giáo dục kỹ năng cho HS lớp 2 cần xây dựng được bộ tiêu chí cụ thể, tường minh có thể đo đếm được. Theo đó làm cơ sở để kiểm tra, đánh giá.

- Mục đích yêu cầu kiểm tra (Trả lời câu hỏi: Kiểm tra nhằm mục đích gì? Hình thành những năng lực nào cho HS?);

- Nội dung kiểm tra (Trả lời câu hỏi: Kiểm tra cái gì?);

- Phương pháp kiểm tra (Trả lời câu hỏi: Kiểm tra bằng cách nào?);

- Hình thức kiểm tra (Trả lời câu hỏi: Kiểm tra bằng hình thức gì?);

- Lực lượng kiểm tra (Trả lời câu hỏi: Ai kiểm tra?);

Trong quá trình kiểm tra, đánh giá hoạt động GDKNS cho HS lớp 2 cần tăng cường sử dụng các phương pháp như: quan sát, kiểm tra, đánh giá qua sản phẩm hoạt động của GV và HS. Tự đánh giá và đánh giá lẫn nhau.

3. Kết luận

Hoạt động GDKNS cho HS lớp 2 ở trường tiểu học là một bộ phận của quá trình giáo dục trong nhà trường., tác giả đã xác lập đặc trưng của hoạt động GDKNS cho HS lớp 2 về quản lý hoạt động GDKNS cho HS lớp 2 ở trường tiểu học với các nội dung: Xây dựng kế hoạch; tổ chức, chỉ đạo, kiểm tra, đánh giá hoạt động GDKNS cho HS lớp 2 ở trường tiểu học. Đây là những cơ sở lý luận quan trọng để tác giả tiến hành khảo sát, đánh giá thực trạng g hoạt động GDKNS cho HS lớp 2 ở Trường Tiểu học ở địa phương cụ thể trong bài viết tiếp theo.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Chấp hành TƯ (2013), *Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*. Hà Nội

2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Thông tư số /2020/TTGD&ĐT về Điều lệ trường Tiểu học*. Hà Nội

4. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2014), *Thông tư số 04/2014/TTGDĐT về quy định quản lý hoạt động GD ngoài giờ lên lớp*. Hà Nội

5. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2014), *Thông tư số 04/2014/TTGDĐT về ban hành quy định về quản lý hoạt động GDKNS và hoạt động giáo dục ngoài giờ chính khóa*. Hà Nội